

بررسی تغییرات کیفیت سود در طول زمان با استفاده از داده‌های پنلی

فرهاد فلاح نژاد*، محمد صیادی**

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۱/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۳/۰۲

چکیده

در این مقاله تغییرات کیفیت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مورد بررسی قرار گرفته است. به منظور انجام تحلیل در سطح صنایع مختلف از نمونه‌ای مشتمل بر ۱۲۳ شرکت پذیرفته شده در بورس تهران در طول سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ استفاده شد و کیفیت سود آنها از چهار بعد کیفیت اقلام تعهدی، پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود و هموارسازی سود مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد به جز متغیر هموارسازی سود هر یک از ویژگی‌های کیفی سود رابطه معنی‌داری با متغیر وابسته دارند.

واژه‌های کلیدی: کیفیت اقلام تعهدی، پایداری سود، قابلیت پیش‌بینی سود، هموارسازی سود، داده‌های

پنلی

طبقه بندی موضوعی: C12, G14, M41

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

* عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد هشتگرد، (fallah.college@yahoo.com)

** مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد هشتگرد، دانشجوی دکترای حسابداری، (نویسنده مسئول)،
(mr_sayyadi_m@yahoo.com)

مقدمه

سال‌های اخیر در حالی سپری شد که جهان در عرصه اقتصادی، شاهد ورشکستگی شرکت‌های عظیم نظیر انرون، ورلدکام، گلوبال کروسینگ، رابرت مکس ول، سویس ایر، فیلپ هولزن و... بود. چنین ورشکستگی‌هایی موجب شد انگشت اتهام به سوی حسابداری و گزارشگری مالی نشانه رود؛ به طوری که اغلب، این وقایع را "رسوایی حسابداری" نام نهادند. اتهام اصلی که در پی این رسوایی‌ها به حرفه حسابداری و حسابرسی وارد شد، بیشتر متوجه حسابرسان این شرکت‌ها گردید که می‌توان به فروپاشی موسسه حسابرسی آرتور اندرسون (حسابرس شرکت انرون) اشاره نمود که قدمتی نزدیک به ۹ دهه داشت. اما این خاتمه کار نبود بلکه سیستم گزارشگری مالی نیز به دلیل خدشه‌دار شدن اعتبار آن همواره در جلب اعتماد عمومی با بحران‌هایی مواجه شد. افزایش شمار تقلب‌ها که با ورشکستگی شرکت‌های بزرگ در هم آمیخته بود، نگرانی‌هایی را در مورد کیفیت گزارشگری مالی به همراه داشت. با توجه به اینکه ورشکستگی این شرکت‌ها به طور عمده از سهل‌انگاری حسابداری و حاکمیت شرکتی ناشی می‌شد سیاستمداران آمریکا فشار زیادی جهت جلب دوباره اعتماد سرمایه‌گذاران وارد آوردند. کنگره در اواخر جولای ۲۰۰۲ با وضع قانون ساربینز-آکسلی به این فشارها پاسخ داد. این قوانین محدودیت‌هایی را در روابط بین حسابرسان و صاحبکاران ایجاد کرد و حسابرسان و مدیران را بیش از پیش در مقابل کیفیت صورت‌های مالی مسئول نشان داد. بهانه سیاستمداران و قانون‌گذاران برای بازگرداندن اطمینان سرمایه‌گذاران و بهبود گزارشگری مالی، باعث به وجود آمدن این سوال شد که آیا کیفیت گزارشگری مالی در طول زمان کاهش یافته است؟ (منعم، ۲۰۰۷).

کیفیت سود که یک عامل با اهمیت در تصمیم‌گیری است عبارتی مفهومی است و می‌توان آن را از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار داد. از مهمترین و با اهمیت‌ترین اهداف حسابداری، ارائه اطلاعات مفید، تأثیرگذار و به موقع برای اعتباردهندگان و سرمایه‌گذاران جهت تصمیم‌گیری‌های مطلوب است. با این تفاسیر کیفیت سود از عواملی است که سهم و افری در اتخاذ تصمیمات مناسب توسط گروه‌های ذینفع داشته و منعکس‌کننده عملکرد جاری شرکت است. به همین دلیل می‌توان آن را شاخص مناسبی برای پیش‌بینی عملکرد آینده

شرکت به حساب آورد که معیار قابل اتکایی برای اندازه‌گیری ارزش شرکت خواهد بود (منعم، ۲۰۰۳).

اگر کیفیت سود در طول زمان کاهش یافته باشد تحلیل سری‌های زمانی صورت‌های مالی معنی‌دار نخواهد بود، مگر اینکه اصلاحاتی در سطوح مختلف کیفیت سود ایجاد شود. به طور مشابه اگر کیفیت سود در سطح صنایع مختلف متفاوت باشد این مهم باید در تحلیل صورت‌های مالی و تعیین ارزش شرکت‌ها مورد ملاحظه قرار گیرد. تحلیل سری‌های زمانی کیفیت سود می‌تواند حباب‌دار بودن قیمت سهام در سال‌های اخیر را روشن سازد؛ بعلاوه اگر هیچ مدرکی مبنی بر کاهش کیفیت سود یافت نشود می‌توان اینگونه استدلال کرد که مدیریت سود در شرکت‌های مختلف به صورت سیستماتیک انجام شده است. به عبارت دیگر با نبود هیچ تنزلی در کیفیت سود، تحمیل قوانین بیشتر و دست و پاگیر بر شرکت‌های سهامی موجب افزایش ناکارآمدی اقتصادی خواهد شد.

به نظر می‌رسد تحقیق در مورد کیفیت سود در یک دوره زمانی و برای صنایع مختلف به طور قابل ملاحظه‌ای برای پرده برداشتن از رسوایی‌های اخیر حسابداری از جمله متلاشی شدن برخی شرکت‌ها در سطح دنیا مفید باشد.

از این رو تحقیق حاضر بر آن است عوامل موثر بر کیفیت سود را شناسایی نماید.

پیشینه تحقیق

در سال‌های اخیر محققان تلاش کردند با اسناد و شواهد نشان دهند کدام نوع از شرکت‌ها، چه موقع، چطور، از مدیریت سود استفاده می‌کنند (منعم، ۲۰۰۷). اشاره به نتایج چند نمونه از تحقیقات انجام شده اخیر پیرامون مفهوم کیفیت سود به تبیین بررسی و اهمیت موضوع کمک زیادی می‌نماید. گایو و رپو سو (۲۰۱۱) در مطالعه‌ای بین‌المللی با حجم نمونه مشتمل بر ۷۰۰۰ شرکت از ۳۸ کشور دنیا به این نتیجه رسیدند ارتباط مثبت و با اهمیتی بین ارزشیابی شرکت و اندازه‌گیری کیفیت سود مبتنی بر هفت ویژگی سود شامل کیفیت اقلام تعهدی، پایداری، قابلیت پیش‌بینی، هموارسازی، مربوط بودن ارزش، زمان‌بندی و محافظه‌کاری وجود دارد.

سان، یانگ و رحمان (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای نشان دادند کیفیت پایین سود اثری منفی بر ارزش عواید نقدی شرکت و اثری مثبت بر سطح ذخایر نقدی شرکت دارد. طبق نتیجه آنان، اثر منفی کیفیت پایین سود موجب خنثی و حذف شدن اثر مثبت مازاد نقدی ارزش شرکت می‌گردد. کیم، پارک و ویر (۲۰۱۱) نیز به این نتیجه دست یافتند مسائل اخلاقی به احتمال زیاد مدیران را وادار به تهیه گزارشات مالی با کیفیت بالا می‌نماید.

لی (۲۰۱۱) با ارائه رویکردی جدید از اندازه‌گیری کیفیت سود، نزدیکی سودهای گزارش شده به "سود پایدار"، به این نتیجه رسید تا شاخص‌های کیفیت سود مبتنی بر حق‌الزحمه مدیریتی و تصمیمات سرمایه‌گذاری همبستگی مثبتی با پایداری سود دارد و در مقایسه با شاخص‌های کیفیت سود مورد استفاده در تحقیقات قبلی حسابداری، از قدرت توضیحی به مراتب بیشتری برخوردار هستند. نتایج تحقیق مدهومی و رنجاناتام (۲۰۱۱) در محیط اقتصادی هندوستان نیز حاکی آن از بود بین کیفیت سود، حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت رابطه وجود دارد. این در حالی است که حقیقت و پناهی (۱۳۹۰) در محیط اقتصادی ایران نشان داده‌اند، بین کیفیت سود و عوامل آن با بازده آینده سهام شرکت‌ها رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

در بررسی سود و کیفیت ارقام تعهدی، وایسوکوی (۲۰۰۴) در یک آزمون تجربی به این نتیجه رسید هنگامی که همبستگی منفی شدیدی بین ارقام تعهدی و جریان وجوه نقد دوره جاری وجود داشته باشد، کیفیت سود شرکت پایین می‌باشد.

دموری، عارف‌منش و موصولو (۱۳۹۰) نشان دادند سرمایه‌گذاران برای شرکت‌های هموارساز سود با کیفیت، بالاترین ارزش و برای شرکت‌های غیر هموارساز سود بدون کیفیت، کمترین ارزش را قائل هستند.

یافته‌های تحقیق مشایخی و محمدآبادی (۱۳۹۰) حاکی از آن است با بیشتر شدن تعداد جلسات هیات مدیره و افزایش حضور مدیران غیرموظف در آن، کیفیت (پایداری و توان پیش‌بینی) سود حسابداری افزایش یافته است؛ این در حالی است که بین تفکیک مسئولیت‌های مدیر عامل و رئیس هیات مدیره از یکدیگر و کیفیت (پایداری و توان پیش‌بینی) سود رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

نتایج تحقیق دستگیر و رستگار (۱۳۹۰) نشان داد کیفیت سود (پایداری سود) با کیفیت ارقام تعهدی رابطه مستقیم دارد، ضمن اینکه با کاهش کیفیت ارقام تعهدی و افزایش اندازه ارقام تعهدی، بازده سهام افزایش می‌یابد.

در بررسی محتوای اطلاعاتی کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نتایج فرضیه‌های پژوهش حاجیان و ایزدی نیا (۱۳۹۰) داد که بین نسبت وجوه نقد عملیاتی به سود عملیاتی و بازده غیر عادی سهام، رابطه‌ای وجود ندارد. همچنین بین ارقام تعهدی و بازده غیر عادی سهام در بلندمدت، یک رابطه معکوس وجود دارد.

منعم و فرشادفر (۲۰۰۷) در استرالیا به بررسی رابطه بین کیفیت سود در طول زمان پرداختند؛ شواهد مبنی بر بهبود کیفیت سود در طول زمان در دوره زمانی مورد بررسی بود و نشان داد در شرایطی که انگیزه‌های اقتصادی وجود داشته باشد مدیریت سود افزایش و در پی آن کیفیت سود کاهش می‌یابد.

متغیرها و مدل تحقیق

در این پژوهش به پشتوانه ادبیات نظری، از متغیرهای زیر برای اندازه‌گیری کیفیت سود استفاده شده است:

- کیفیت ارقام تعهدی،
- پایداری سود،
- قابلیت پیش‌بینی سود و
- هموارسازی سود.

مدل‌های استفاده شده برای سنجش این متغیرها، به شرح زیر است:

(۱) کیفیت ارقام تعهدی:

$$\frac{TCA_{j,t}}{ASSET_{j,t-1}} = b_0 + b_1 \frac{OCF_{j,t-1}}{ASSET_{j,t-1}} + b_2 \frac{OCF_{j,t}}{ASSET_{j,t-1}} + b_3 \frac{OCF_{j,t+1}}{ASSET_{j,t-1}} + b_4 \frac{\Delta REV_{j,t}}{ASSET_{j,t-1}} + b_5 \frac{PPE_{j,t}}{ASSET_{j,t-1}} + \varepsilon_{j,t}$$

$$TCA_{j,t} = \Delta CA_{j,t} - \Delta Cash_{j,t} - \Delta CL_{j,t} + \Delta TP_{j,t}^2$$

$TCA_{j,t}$ = جمع تعهدات جاری شرکت t در سال j

$\Delta CA_{j,t}$ = جمع دارایی‌های جاری شرکت t در پایان سال $t = \Delta Cash_{j,t}$ مانده وجه نقد

شرکت t در پایان سال $t = \Delta CL_{j,t}$ جمع بدهی‌های جاری شرکت t در پایان سال t

$\Delta TP_{j,t}$ = مالیات پرداختی شرکت t در پایان سال t

$ASSET_{j,t-1}$ = جمع دارایی‌های شرکت t در پایان سال t

$OCF_{j,t}$ = جریان نقد عملیاتی در سال t (به صورت مستقیم از صورت جریان وجوه

نقد استخراج می‌شود)

$\Delta REV_{j,t}$ = تغییر در درآمد بین سال‌های t و $t-1$

$PPE_{j,t}$ = دارایی‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت t در پایان سال t

(۲) پایداری سود:

$$\frac{Earn_{j,t}}{ASSET_{j,t-1}} = \alpha + \beta_1 \frac{Earn_{j,t-1}}{ASSET_{j,t-1}} + U_{j,t}$$

$Earn_{j,t}$ = سود خالص پیش از اقلام غیر عادی در سال t

$U_{j,t}$ = ضریب خطای شرکت t در سال t

(۳) قابلیت پیش‌بینی سود:

$$RESIDPER_{j,t} = \sqrt{\sigma^2(\hat{U}_{j,t})}$$

$\sigma^2(U_{j,t})$ = برآورد واریانس خطای شرکت t در سال t

(۴) هموار سازی سود:

$$SMOOTH_{j,t} = \frac{\sigma(OCF_{j,t} / ASSET_{j,t-1})}{\sigma(Earn_{j,t} / ASSET_{j,t-1})}$$

سؤال و فرضیه‌های تحقیق

تحقیق حاضر جهت پاسخ به این سؤال که "آیا کیفیت سود در طول زمان کاهش می‌یابد؟"، انجام گردیده است. در این رابطه برای یافتن پاسخی برای سوال فوق، فرضیاتی به شرح زیر تدوین شده است:

فرضیه اول: کیفیت اقلام تعهدی در طول زمان دارای روند است.

فرضیه دوم: پایداری سود در طول زمان دارای روند است.

فرضیه سوم: قابلیت پیش‌بینی سود در طول زمان دارای روند است.

فرضیه چهارم: هموارسازی سود در طول زمان دارای روند است.

روش تحقیق

جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است و قلمرو زمانی تحقیق محدود به سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ را در بر می‌گیرد. علت انتخاب شروع این دوره از سال ۱۳۸۰ نیز این است که صورت جریان وجوه نقد به طور رسمی از سال مذکور در ایران برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس الزامی شده است. اغلب جهت بررسی هر موضوع در طول زمان از داده‌های سری زمانی استفاده می‌گردد لیکن در این تحقیق از داده‌های مقطعی یا داده‌های پنلی استفاده گردیده است. داده پنلی، داده مقطعی خاص از زمان و برای چندین شرکت را شامل می‌گردد که در این تحقیق مقطع زمانی ۹ ساله جهت بررسی کیفیت سود در طول زمان انتخاب گردیده است. از جمله امتیازات داده‌های پنلی قابلیت درک بیشتر، تغییرپذیری بیشتر، همخطی کمتر در میان متغیرها و کارآیی بیشتر می‌باشد. برای انتخاب نمونه، شرایط زیر در نظر گرفته شده است:

- ۱- پایان سال مالی شرکت‌های مورد بررسی ۲۹ اسفند هر سال باشد.
- ۲- داده‌های مورد نیاز برای محاسبه کیفیت سود در این شرکت‌ها در دسترس باشد.
- ۳- صناعی باشند که بیش از ۶ شرکت از آنها در نمونه قرار گرفته است.
- ۴- شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشند.

باتوجه به اعمال محدودیت‌های فوق از مجموع کل شرکت‌های بورسی، ۱۲۳ شرکت نمونه، حایز شرایط شناخته شدند.

اطلاعات گردآوری شده شامل مبانی نظری و نیز داده‌های تحقیق است که با روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری گردیده است. پس از گردآوری داده‌ها با کمک نرم افزار spss 15 نسبت به تحلیل آنها اقدام گردید.

به منظور تحلیل داده‌ها ابتدا با استفاده از شاخص‌های پراکندگی و شاخص‌های مرکزی به توصیف داده‌ها پرداخته شد و پس از تعیین نرمال بودن داده‌ها، روند زمانی داده‌ها بررسی شد.

تحلیل یافته‌ها

در نگاره شاخص‌های مرکزی از جمله میانگین و میانه و شاخص‌های پراکندگی از جمله انحراف معیار، کشیدگی و چولگی ارائه شده است. متغیر $TCA_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$ و $PPE_{j,t}$ توزیع چوله به راست دارد و متغیر توزیع $EARN_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$ کمی چوله به چپ است. از آنجا که در تحلیل داده‌ها، تقارن یا برخورداری داده‌ها از توزیع نرمال اهمیت زیادی دارد لذا از داده‌های چوله، لگاریتم گرفته شد تا نرمال بودن آنها بررسی گردد.

تکانه (۱): شاخص‌های آماری

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	میانه
$TCA_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$	۲۶۷/۶۲۲	۶۳۴/۹۵۵	۵/۲۵۳	۳۹/۳۵۴	۱۵/۸۳۲
$(Ln(TCA_{j,t}/ASSET_{j,t-1}))$	۳/۱۳۸	۲/۵۶۳	۰/۲۶۷	-۱/۳۷۷	۲/۸۹۴
$OCF_{j,t-1}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۰۸۹	۰/۱۸۴	-۰/۴۷۴	۲/۸۵۳	۰/۰۸۶
$OCF_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۱۰۳	۰/۲۲۱	-۰/۱۹	۳/۶۳	۰/۰۹۲
$OCF_{j,t+1}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۱۲۴	۰/۲۶۸	۰/۳۴۷	۲/۸۸۹	۰/۱۰۱
$deltaREV_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$	-۰/۰۰۵	۰/۴۲۲	۰/۵۷۵	۴/۶۰۵	-۰/۰۱۹
$PPE_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۳۳۰	۰/۲۳۹	۲/۰۳۷	۲/۱۹۶	۰/۲۶۹
$EARN_{j,t}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۱۳۶	۰/۲۴۲	-۰/۷۲۲	۱/۲۰۲	۰/۱۳۸
$EARN_{j,t-1}/ASSET_{j,t-1}$	۰/۱۲۱	۰/۲۰۶	-۱/۷۵	۷/۶۵	۰/۱۳۱

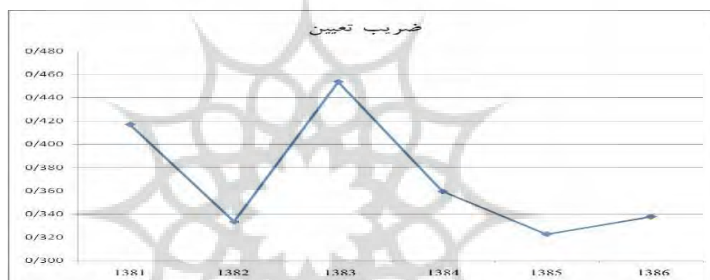
بررسی روند ارقام تعهدی

نگاره (۲): بررسی ضرایب تعیین و همبستگی متغیر سنجش ارقام تعهدی

سال	همبستگی	ضریب تعیین	مقدار احتمال F	نتیجه
۱۳۸۱	۰/۶۴۶	۰/۴۱۷	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۲	۰/۵۷۷	۰/۳۳۳	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۳	۰/۶۷۳	۰/۴۵۳	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۴	۰/۶۰۰	۰/۳۶۰	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۵	۰/۵۶۸	۰/۳۲۳	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۶	۰/۵۸۱	۰/۳۳۸	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است

نگاره (۲) روند کاهش ضریب تعیین مدل را طی سال‌های پژوهش به استثناء سال ۸۳ را نشان

می‌دهد.

شکل (۱): روند ضریب تعیین متغیر سنجش ارقام تعهدی در طول زمان

بررسی روند پایداری سود

نگاره (۳): بررسی ضرایب تعیین و همبستگی سنجش پایداری سود

سال	همبستگی	ضریب تعیین	مقدار احتمال F	نتیجه
۱۳۸۱	۰/۷۷۷	۰/۶۰۴	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۲	۰/۹۱۶	۰/۸۴۰	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۳	۰/۶۹۹	۰/۴۸۹	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۴	۰/۸۶۴	۰/۷۴۶	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۵	۰/۸۸۸	۰/۷۸۹	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۶	۰/۹۳۷	۰/۸۷۸	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است
۱۳۸۷	۰/۹۳۵	۰/۸۷۵	۰/۰۰۰	مدل معنی دار است

نتایج نشان می‌دهد مقادیر ضریب تعیین به جز سال ۸۳ روند افزایشی داشته است.

شکل (۲): روند ضریب تعیین متغیر سنجش پایداری سود در طول زمان

بررسی روند قابلیت پیش‌بینی پذیری

تک‌اره (۴): بررسی ضرایب تعیین و همبستگی سنجش قابلیت پیش‌بینی سود

Std. Residual	سال
۰/۱۴۵	۱۳۸۱
۰/۱۰۰	۱۳۸۲
۰/۱۷۴	۱۳۸۳
۰/۱۲۱	۱۳۸۴
۰/۱۱۱	۱۳۸۵
۰/۰۸۱	۱۳۸۶
۰/۰۸۰	۱۳۸۷

نتایج موجود در نگاره شماره ۴ با بررسی متغیر سنجش قابلیت پیش‌بینی سود موید آن است مقدار انحراف معیار باقیمانده مدل سوم در تمام سال‌ها به جز سال ۸۳ کاهش یافته است؛ یعنی میزان دقت مدل در سال‌ها به مرور افزایش یافته است.

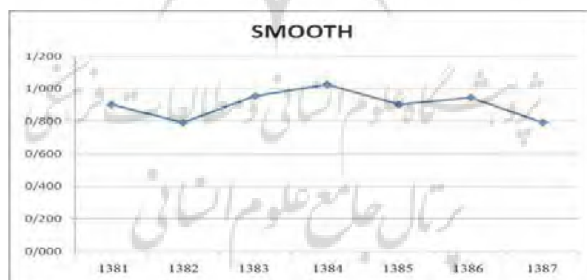
شکل (۳): روند ضریب تعیین متغیر قابلیت پیش‌بینی سود در طول زمان

بررسی روند هموارسازی سود

تکانه (۴): بررسی ضرایب تعیین و همبستگی سنجش هموارسازی سود

SMOOTH	سال
۰/۹۰۵	۱۳۸۱
۰/۷۹۴	۱۳۸۲
۰/۹۵۶	۱۳۸۳
۱/۰۲۷	۱۳۸۴
۰/۹۰۴	۱۳۸۵
۰/۹۴۷	۱۳۸۶
۰/۷۹۵	۱۳۸۷

متغیر هموارسازی سود (SMOOTH) روند خاصی را نشان نمی‌دهد؛ یعنی این شاخص طی سال‌های مورد بررسی تقریباً ثابت بوده است.

شکل (۴): بررسی روند ضریب تعیین متغیر هموارسازی سود در طول زمان

نتیجه‌گیری

در بررسی فرضیه‌های تحقیق همانطور که نتایج تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد به جز فرضیه شماره ۴ که ارتباطی را نشان نمی‌دهد یا به عبارتی روند خاصی را نمایان نمی‌سازد، تحلیل فرضیه‌های دیگر نشان از تغییر متغیر وابسته همزمان با تغییر متغیر مستقل است. لیکن تا اندازه‌ای نتایج این تحقیق با تحقیق منعم و فرشادفر (۲۰۰۷) که نشانه‌های بهبود در کیفیت سود را نشان دادند، متفاوت است. نتایج بررسی فرضیه اول که کیفیت سود را با سنجش اقلام تعهدی ارزیابی می‌کند (به جز سال ۸۳) روندی تقریباً کاهشی را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر ارتباط این متغیرها معکوس بوده و با افزایش متغیرهای مستقل مدل اول، متغیر وابسته کاهش می‌یابد. یافته‌های بدست آمده این مدل نتیجه تحقیق وایسوکلی (۲۰۰۵) را تأیید و نتیجه تحقیق دستگیر و رستگار (۱۳۹۰) را رد می‌نماید.

بررسی یافته‌ها برای آزمون فرضیه دوم یعنی سنجش ثبات و پایداری سود، حاکی از ارتباط مستقیم متغیر مستقل و متغیر وابسته است. به عبارتی دیگر ارتباط این متغیرها مستقیم بوده و با افزایش متغیرهای مستقل مدل دوم، متغیر وابسته افزایش می‌یابد. لذا می‌توان نتیجه گرفت که هرچه افزایش سود پایدارتر باشد کیفیت سود بیشتر است و این نتیجه موید نتیجه تحقیق لی (۲۰۱۱) است.

همچنین بررسی یافته‌ها برای آزمون فرضیه سوم یعنی قابلیت پیش‌بینی سود روندی تقریباً کاهشی را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر ارتباط این متغیرها معکوس بوده و با افزایش متغیرهای مستقل مدل سوم، متغیر وابسته کاهش می‌یابد. یافته‌های بدست آمده این مدل بر خلاف تحقیق مشایخی و محمدآبادی (۱۳۹۰) قابلیت پیش‌بینی را در ارزیابی کیفیت سود موثر می‌داند.

در نهایت نیز مدل چهارم نبود رابطه بین دو متغیر مستقل و وابسته را تأیید نمود؛ به عبارتی نتایج فرض آماری مدل چهارم نشان داد میزان هموارسازی سود به عنوان متغیر مستقل تأثیری در کیفیت سود ندارد. این نتیجه بر خلاف نتیجه‌ای است که گایو و رپوسو (۲۰۱۱) و دموری، عارف‌منش و موصلو (۱۳۹۰) به آن دست یافته‌اند.

بنابراین بجز متغیر هموارسازی سود، مابقی متغیرها با کیفیت سود دارای همبستگی و ارتباط هستند، دسترسی نبود.

به استفاده کنندگان و تحلیل‌گران پیشنهاد می‌شود از سه عامل اندازه‌گیری سود یعنی سنجش ارقام تعهدی، پایداری سود و قابلیت پیش‌بینی سود جهت ارزیابی کیفیت سود بهره‌گیری نمایند ولی همانطور که نتایج تحقیق نشان داد میزان هموارسازی سود معیاری مناسب برای ارزیابی کیفیت سود در طول زمان نمی‌باشد.

منابع

- حاجیان نجمه و ناصر ایزدی نیا (۱۳۹۰) "بررسی محتوای اطلاعاتی کیفیت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، *پژوهش‌های حسابداری مالی*، بهار ۱۳۹۰؛ ۳(۹): ۱۳۷-۱۵۴.
- حقیقت حمید و مهدی پناهی (۱۳۹۰) "بررسی رابطه کیفیت سود و بازده آینده سهام در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، *دانش حسابداری*، سال دوم شماره ۵، شهریور ۱۳۹۰، صص ۳۱-۵۰.
- دستگیر محسن و مجید رستگار (۱۳۹۰) ب "بررسی رابطه بین کیفیت سود (پایداری سود)، اندازه ارقام تعهدی و بازده سهام با کیفیت ارقام تعهدی"، *پژوهش‌های حسابداری مالی*، بهار ۱۳۹۰؛ ۳(۱۷): صص ۲۰-۱.
- دموری داریوش، زهره عارف‌منش و خلیل عباس موصولو (۱۳۹۰) "بررسی رابطه بین هموارسازی سود، کیفیت سود و ارزش شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، *پژوهش‌های حسابداری مالی* بهار ۱۳۹۰ (جلد ۳ شماره ۱ صفحات ۳۹-۵۴)
- مشایخی بیتا و مهدی محمدآبادی (۱۳۹۰) "رابطه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی با کیفیت سود"، *پژوهش‌های حسابداری مالی* سال سوم- شماره ۲- شماره ۱- پایانی ۸- تابستان ۱۳۹۰
- Baltagi H. Badi (2005) *Econometric Analysis of Panel Data*, Third Edition, John Wiley & Sons Ltd Publishing Inc.
- Gaio. Cristina and Clara C. Raposo (2011) "Earnings Quality and Firm Valuation: International Evidence", *Accounting & Finance*, Vol. 51, Issue 2, pp. 467-499, June 2011
- Kim, Yongtae, Park S. Myung and Wier, Benson (2011) "Is Earnings Quality Associated with Corporate Social Responsibility?", *Accounting Review*, Forthcoming July 30, 2011
- Li, Feng (2011) "Earnings Quality Based on Corporate Investment Decisions", *Journal of Accounting Research*, Vol. 49, Issue 3, pp. 721-752
- Madhumathi R. and M. Ranganatham (2011) "Earnings Quality, Corporate Governance and Firm Performance", *Society of Interdisciplinary Business Research (SIBR) 2011 Conference on Interdisciplinary Business Research*

- Mikhail, M. B. , B. R. Walther, and R. H. Willis (2003) " Reactions to dividend changes conditional on earnings quality", Journal of Accounting, Auditing and Finance 18, 121-151.
- Monem R. M. and S. Farshadfar (2007) "Has earnings quality declined over time?", [www. accg. mq. edu. au/Accg_docs/pdf/seminar_papers/2007/E,Quality,Monem](http://www.accg.mq.edu.au/Accg_docs/pdf/seminar_papers/2007/E,Quality,Monem)
- Monem, R. M. (2003) "Earnings management in response to the introduction of Australian gold tax", Contemporary Accounting Research 20, 747-774.
- Schipper, K. , and L. Vincent (2003) "Earnings quality", Accounting Horizons 17, 97-110.
- Sun. Qian, Yung. Kenneth, Rahman. Hamid (2012) "Earnings quality and corporate cash holdings", Accounting & Finance, Vol. 52, Issue 2, pages 543-571, June 2012
- Wysocki, P. D. (2004) "Discussion of ultimate ownership, income management, and legal and extra-legal institutions", Journal of Accounting Research 42, 463-474.